

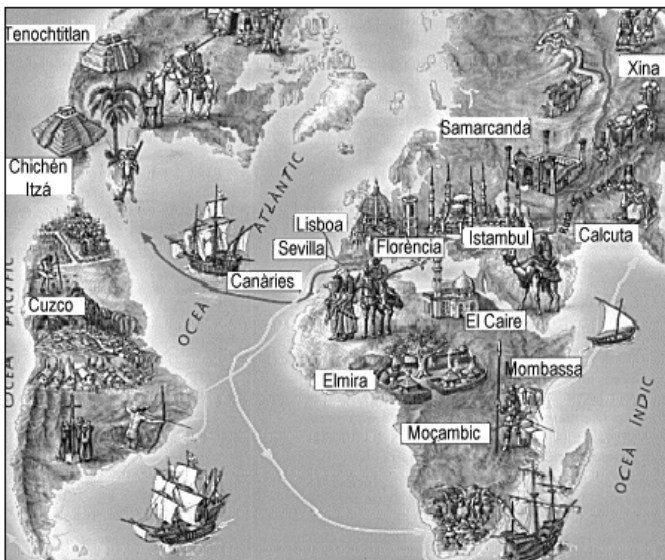
DESCOBRIMENT DE NOVES TERRES I RUTES

INTRODUCCIÓ

Durant l'Edat Moderna, els monarques concentren a les seves mans els poders que abans tenien els senyors feudals, les ciutats i l'església.

La monarquia s'enforteix mitjançant:

- La creació d'un exèrcit permanent, pagat pel rei. Desapareixen els exèrcits particulars dels senyors feudals.
- Es posa en funcionament una burocràcia que dirigeix l'administració, les finances i la justícia.
- Es crea el cos diplomàtic, que defensa els interessos del rei a l'estranger.

A partir del segle XV es va produir un canvi en la manera de pensar dels europeus: les persones tenien un nou interès humanístic i científic per conèixer, observar, investigar, descobrir.... Descobreixen que els planetes giren al voltant del Sol i que la Terra és rodona. Diversos invents donen un gran impuls a la ciència i a la cultura: el microscopi, l'astrolabi, la brúixola, el telescopi, la impremta...

L'AMÈRICA PRECOLOMBINA

Es creu que el continent americà està poblat des de fa uns 50.000 anys.

Quan Colom hi arribà, les grans civilitzacions eren els maies i els asteques a l'Amèrica Central i els Inques a l'Amèrica del Sud. Practicaven l'agricultura i la ramaderia. També hi havia artesans. Els nobles i els sacerdots governaven i controlaven els recursos.

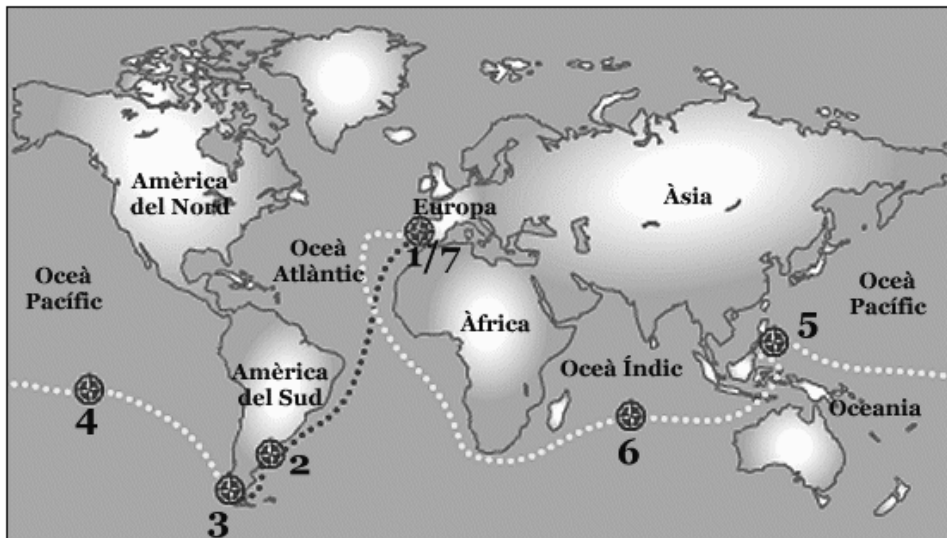

Estaven molt avançats culturalment i científica. Algunes cultures feien servir el calendari, un sistema de numeració, una escriptura de símbols. Tenien diferents déus. Vivien en poblats i ciutats, i construïen grans temples religiosos.

Els pobles de l'Amèrica del Nord estaven més endarrerits: s'alimentaven de la caça, la pesca i els fruits que recol·lectaven del bosc. Eren nòmades.

MAGALLANES, ELCANO I ELS PORTUGUESES

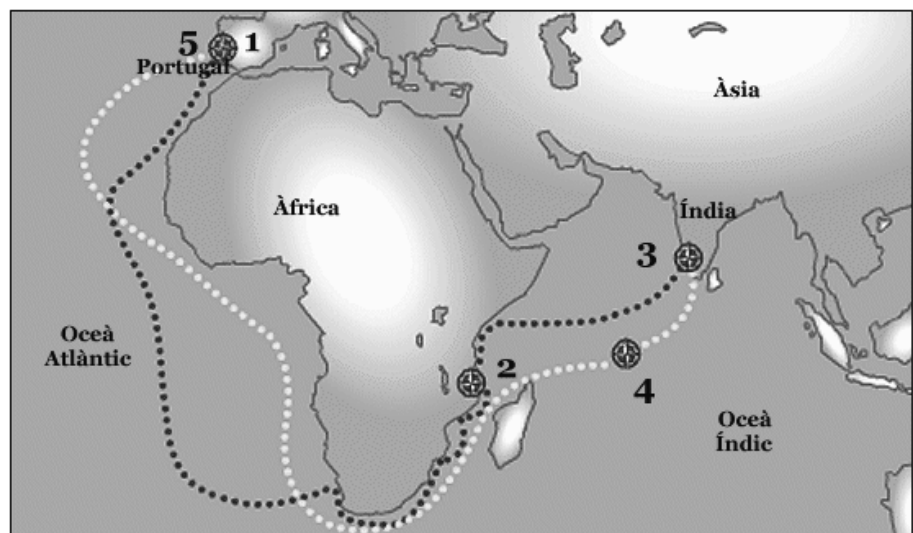
Un navegant espanyol, Fernando de Magallanes, va iniciar per primera vegada un viatge que va donar la volta al món: Sortint de Cadis, creuà l'Atlàntic, passà pel Pacífic per Amèrica del Sud i morí a les illes Filipines. Elcano, un dels seus capitans, acabà el viatge per l'Índic i vorejant Àfrica fins arribar novament a Cadis.

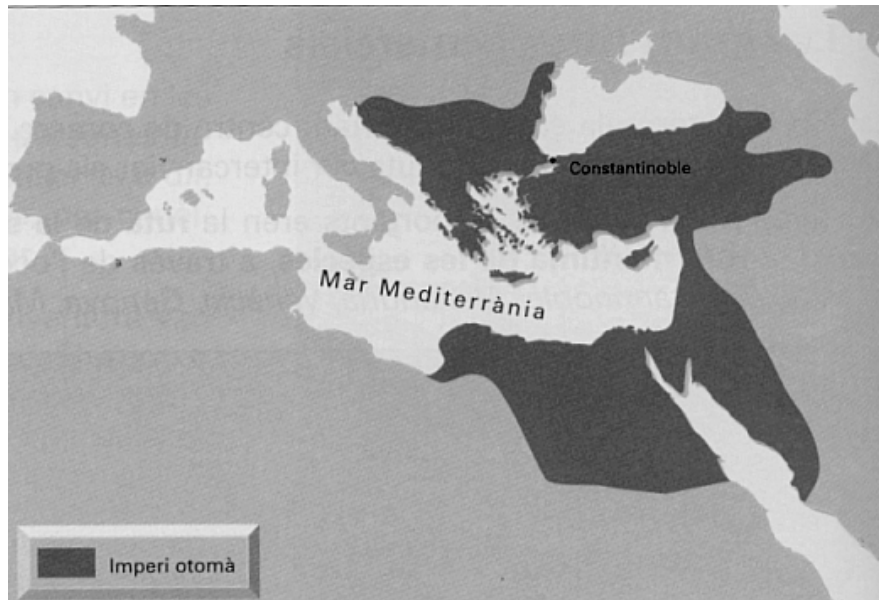
Mentre Colom cercava les Índies navegant cap a l'oest, els portuguesos arribaren de veritat a l'Índia resseguint les costes africanes de l'Atlàntic i l'Índic.

Així ens arribaren per mar tots aquells productes que només les caravanes transportaven per terra des de temps de Marco Polo:

- pebre,
- canyella,
- clau,
- gingebre,
- nou
- moscada,
- pedres precioses,
- diamants,
- ivori,
- plata,
- seda,
- porcellana,
- pólvora,
- paper,
- cotó,
- sàndal...

EUROPA CONQUEREIX AMÈRICA

Degut a que els otomans van dominar la Mediterrània oriental, el europeus van tenir la necessitat de trobar altres rutes alternatives per poder comerciar amb l'orient.

Cristòfor Colom volia anar a les Índies sense haver de donar tot el tomb al continent africà, que és el que van intentar els portuguesos. Aquest era un viatge molt llarg i perillós, per això va voler demostrar que es podia anar a l'orient passant per l'occident. Després de molts inconvenients i problemes, els Reis Catòlics li van donar suport i va descobrir Amèrica el 12 d'octubre de 1492. Va fer-hi quatre viatges. Quan la va descobrir, es pensava que havia arribat a l'Índia, a l'Àsia. Molt més endavant, un italià anomenat Amèrico Vespuccio, va descobrir que aquestes terres eren un nou continent, per això es diu Amèrica.

L'arribada dels europeus a Amèrica va tenir conseqüències molt greus: no pretenien respectar les cultures indígenes, sinó treure'n les màximes riqueses.

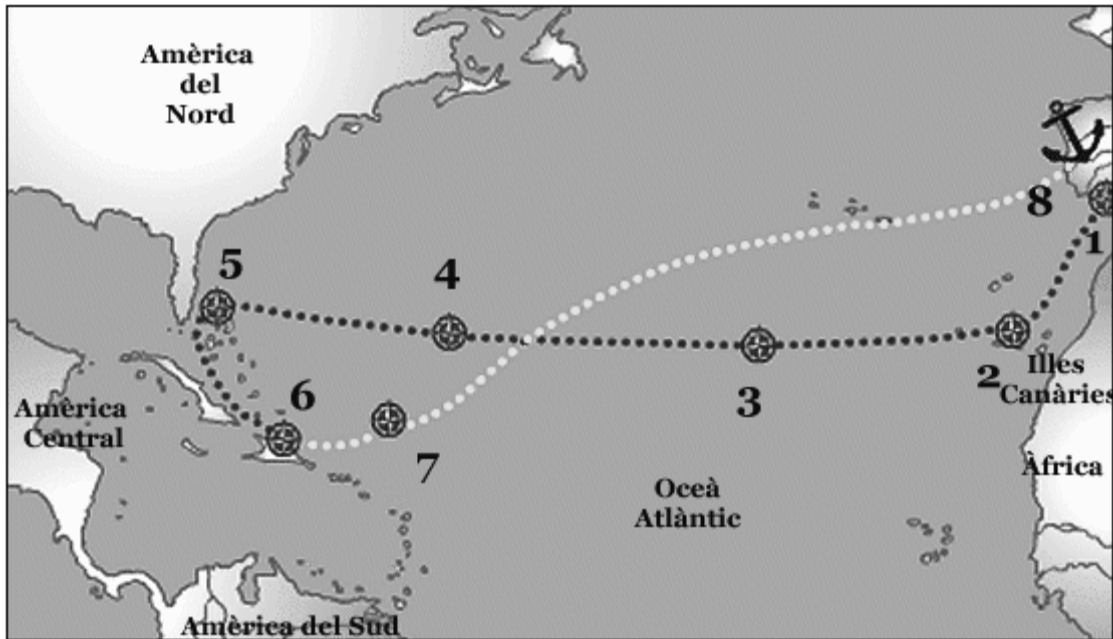
Castellans i portuguesos varen sotmetre'ls per la violència, gràcies a l'armament: canons, arcabussos, espases, llances, ballestes, cuirasses, gossos i cavalls.

A més d'espècies, varen trobar productes desconeguts: patates, balt de moro, tomàquets, cacauets, cafè, sucre, cacau, tabac, cautxú... Els indígenes varen ser obligats a treballar a les plantacions i a les mines d'or i plata.

La cultura europea va imposar als indígenes la religió catòlica, les formes polítiques i socials, els costums i la llengua.

PRIMER VIATGE DE CRISTÒFOR COLOM

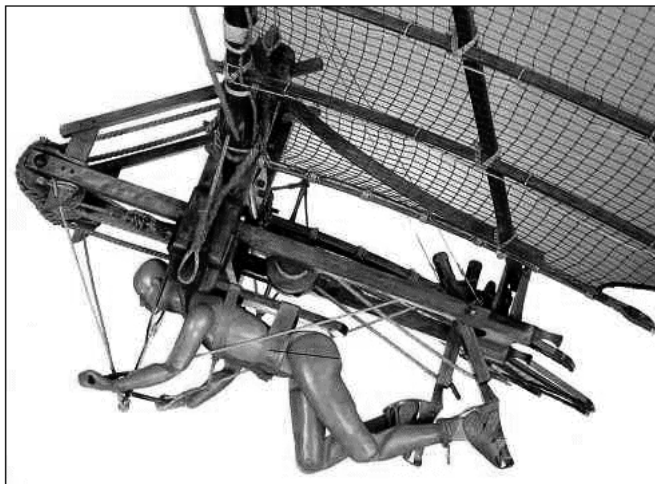
TECNOLOGIA, CULTURA I ART A L'EDAT MODERNA

EL PROGRÈS CIENTÍFIC

L'obscuritat científica de l'edat mitjana va donar pas fa cinc-cents anys a la falera per a la investigació. Les ciències experimentals, la física i la química, l'anatomia, l'astronomia... varen portar importants avenços i descobriments.

El microscopi, el termòmetre, el telescopi, l'astrolabi... són invents d'aquesta època. L'aplicació de molts d'aquests invents a la navegació, juntament amb la construcció de vaixells més grans i més ràpids, com la caravel·la, varen permetre descobrir territoris abans desconeguts pels europeus.

Aparell volador dissenyat per Leonardo da Vinci

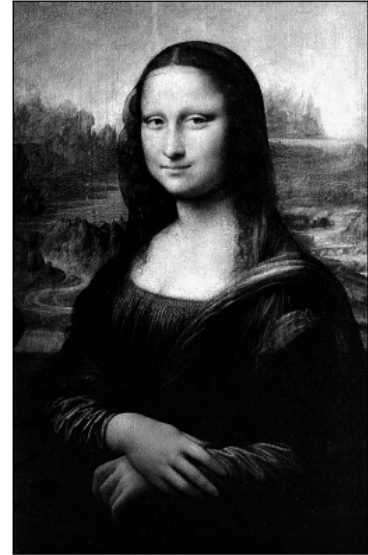
I la impremta, que permeté obtenir còpies barates dels llibres en poc temps, en lloc de la feixuga i lenta còpia a mà de l'edat mitjana, posà la cultura a l'abast de la majoria de la població.

EL RENAIXEMENT I L'HUMANISME

El Renaixement, un estil nascut a Itàlia a finals del segle XIV, s'estengué per tot Europa fins el segle XVI. Els artistes més destacats varen ser Leonardo da Vinci i Rafael, pintors, i Miquel Àngel, arquitecte, escultor i pintor.

Els artistes del Renaixement es varen inspirar en l'estil dels grecs i els romans per fer els seus edificis i les seves escultures.

L'humanisme, corrent de pensament que va impulsar el Renaixement, posa el seu accent en la dignitat de la persona: el seu principi bàsic és que l'home és un ser racional que posseeix en si mateix la capacitat per trobar la veritat i practicar el bé.

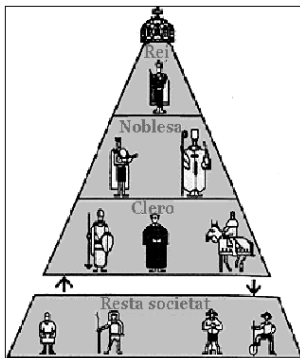
EL BARROC

El Barroc es va desenvolupar en els segles XVII i XVIII. Els artistes més destacats varen ser Caravaggio, Velàzquez, Murillo i Rubens, pintors, i Bernini, arquitecte i escultor.

L'estil del barroc era totalment oposat al del Renaixement: era recarregat, amb sentit del moviment. El contrast de llums i ombres ressalta els quadres, escultures i obres arquitectòniques.

CATALUNYA A L'EDAT MODERNA

LA SOCIETAT CATALANA A L'EDAT MODERNA

La societat continuava dividida en estaments: al noblesa, els eclesiàstics i la resta del poble, els no privilegiats.

Els nobles havien perdut influència política en favor del rei, però tenien encara un gran poder econòmic. Els eclesiàstics eren molt nombrosos, i mentre els alts càrrecs tenien molt poder, els capellans tenien un nivell de vida semblant als classes populars.

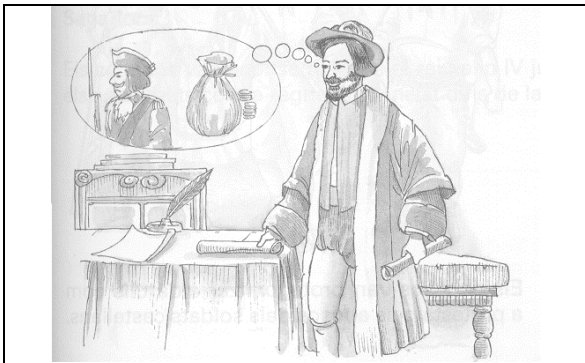
Els pagesos eren ara persones lliures, però es mantenien els drets senyorials sobre la terra. A les ciutats hi havia grups molt diversos: els burgesos i els mercaders governaven les ciutats, mentre els artesans seguien agrupats en gremis.

A part dels treballadors sense qualificació, abundaven els mendicants i els delinqüents.

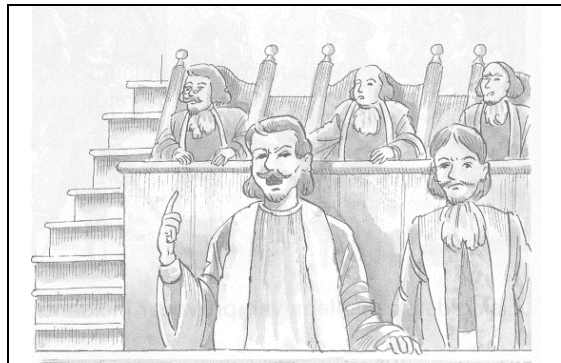
LA GUERRA DELS SEGADORS

Els incidents protagonitzats pels soldats castellans durant la seva estada en terres catalanes i la política autoritària de la monarquia espanyola envers Catalunya van provocar la **Guerra dels Segadors**.

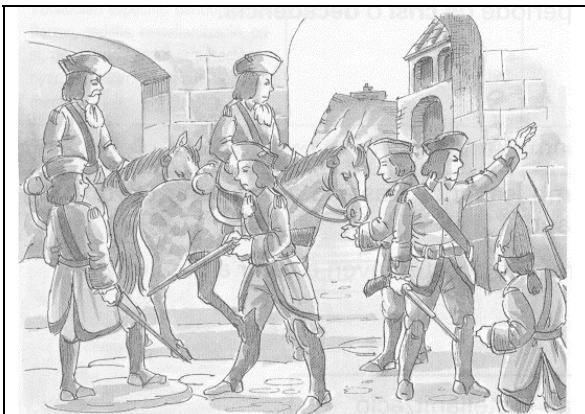
Els catalans van aconseguir que el rei Felip IV jurés i respectés les Constitucions de Catalunya i els seus drets com a regne diferenciat dins la monarquia espanyola.

El comte-duc d'Olivares volia que Catalunya col·laborés amb la monarquia amb diners i soldats.

Les Corts catalanes s'hi van negar

El comte-duc va enviar tropes castellanes a Catalunya amb l'excusa que havia de protegir la frontera amb França.

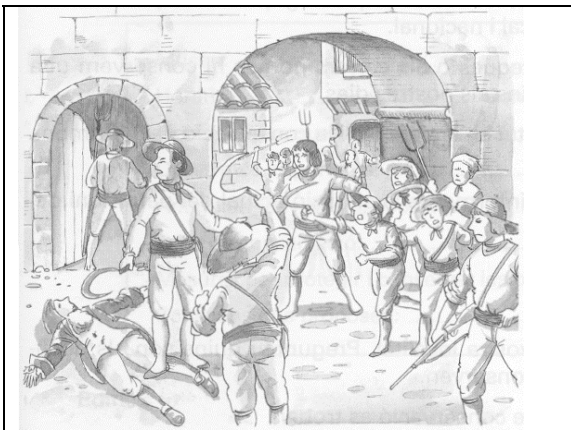
Les lleis catalanes obligaven els pagesos a allotjar les tropes.

Els soldats castellans van provocar incidents

Els pagesos van protagonitzar aldarulls com a protesta pels abusos dels soldats castellans.

El 7 de juny de 1640 els aldarulls van arribar a Barcelona.

Pau Claris, president de la Generalitat, va declarar la guerra a Felip IV, i Catalunya es va posar sota la sobirania del rei de França.

Els Segadors

Himne Nacional de Catalunya

Els Segadors és una cançó popular del segle XVII. Parla de la guerra que els catalans, comandats per Pau Claris, van fer contra el rei Felip IV de Castella, i molt especialment contra el seu home de confiança, el compte-duc d'Olivares.

L'any 1892, Francesc Alió publicava la lletra de l'antiga cançó d'Els Segadors, recuperant una melodia nova, extreta de la vella cançó. L'any 1899, la revista "*La Nació Catalana*" va convocar un concurs per dotar l'himne català d'una lletra més curta; la poesia guanyadora, d'Emili Guanyavents, és la versió actual.

Durant les dictadures de Primo de Rivera (1923-1930) i del general Franco (1939-1975) va ser totalment prohibit.

Una llei del recuperat Parlament Català va establir que *Els Segadors* és l'himne nacional de Catalunya.

ELS SEGADORS

Catalunya, triomfant,
tornarà a ser rica i plena!
Endarrera aquesta gent
tan ufana i tan superba!

Bon cop de falç!
Bon cop de falç, defensors de la terra!
Bon cop de falç!

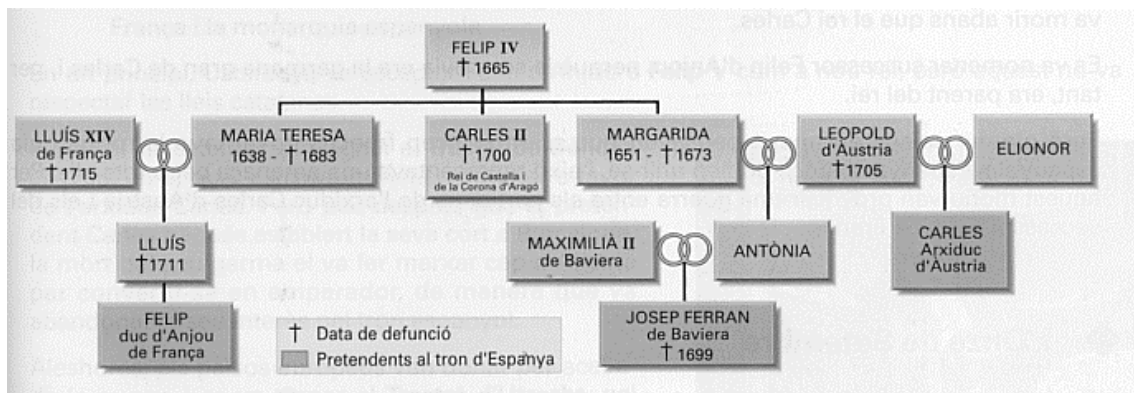
Ara és hora, segadors!
Ara és hora d'estar alerta!
Per quan vingui un altre juny
esmolem ben bé les eines!

Bon cop de falç!
Bon cop de falç, defensors de la terra!
Bon cop de falç!

Que tremoli l'enemic
en veient la nostra ensenya:
com fem caure espigues d'or,
quan convé seguem cadenes!

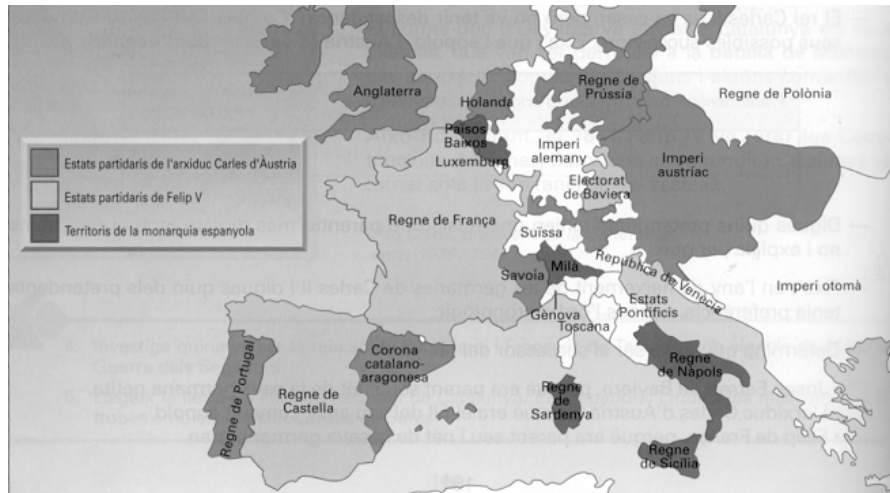
Bon cop de falç!
Bon cop de falç, defensors de la terra!
Bon cop de falç!

LA GUERRA DE SUCCESSIÓ I L'11 DE SETEMBRE

El fill de Felip IV, Carles II, va morir sense descendència. Es disputaven el tron espanyol dos nebots seus: Felip d'Anjou (francès) i l'arxiduc Carles d'Àustria.

Alguns països europeus no volien Felip d'Anjou com a nou rei, perquè temien l'aliança de França i Espanya, i, juntament amb Catalunya, varen recolzar Carles perquè Felip d'Anjou no va respectar les lleis catalanes.

Carles va ser nomenat emperador d'Àustria per haver mort el seu germà, i va abandonar el seu interès per Espanya. Els altres països europeus varen signar el Tractat d'Utrecht, pel qual Espanya perdia part dels seus territoris a Europa. Catalunya va seguir la seva guerra en solitari contra Felip d'Anjou, ara Felip V. L'11 de setembre de 1714 les tropes franco-espanyoles varen entrar a Barcelona.

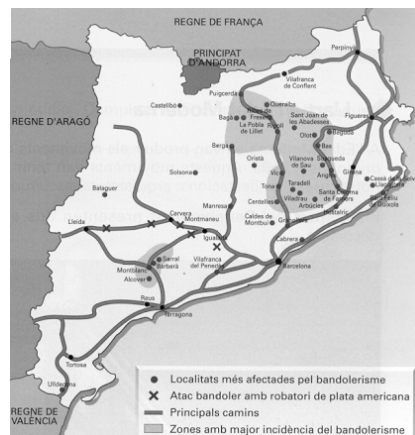
Com a represàlia es va aprovar el *Decret de Nova Planta*, un conjunt de lleis que aboliren les institucions i les lleis de Catalunya. Es va tancar la Universitat de Barcelona, es prohibiren la majoria de les manifestacions culturals catalanes com la llengua...

CORSARIS I BANDOLERS

Els corsaris eren pirates que tenien la protecció d'un país per atacar territoris i naus d'un país enemic. Aquest permís rebia el nom de patent de cors. Mentre que les naus procedents d'Amèrica eren atacades per corsaris anglesos, les costes catalanes eren saquejades per corsaris turcs.

Per defensar-se dels corsaris, moltes localitats costaneres es varen emmurallar, varen construir torres de guaita i moltes masies es varen reforçar amb torres de defensa. Va ser conegut i especialment temut el pirata Barba-rossa.

La crisi econòmica va provocar el fenomen del bandolerisme. Colles d'homes que robaven, segrestaven, feien contraban de cavalls o falsificaven moneda. Es refugiaven en zones de muntanya i masies disperses.

EDAT MODERNA

Acostumaven a ser nobles arruïnats, fills no hereus de masies, delinqüents... Els bàndols més importants de bandolers van ser els **nyerros** i els **cadells**, que estaven enfrontats entre si. Un dels botins que més cobdiciaven eren els carros de plata americana que passaven per Catalunya i s'embarcaven a Barcelona cap a Gènova o altres ports.

Entre els bandolers més famosos cal esmentar Perot Rocaguinarda, Joan Sala (Serrallonga) i la seva companya Joana Massissa, Moreu Cisteller i el bandoler d'origen italià Barbeta.

PEROT ROCAGUINARDA

Com que no eral'hereu, en Perot se'n va anar a Vic a buscar fortuna.

Va formar una quadrilla de bandolers a les muntanyes, amb camperols i immigrants gascons.

Assaltaven els rics que passaven pel camí de Barcelona a Girona..

El 1602, els cadells el van ferir quan tornava de visitar Carles de Vilademany, cap dels nyerros.

Van atacar Francesc Robuster, cap dels cadells, al palau del bisbe de Vic.

El 1611, el virrei el va indultar i se'n va anar a Nàpols com a oficial de l'exèrcit del rei.

EL BANDOLER

Era el segle XIX.
el seu nom: Joan Serra
bandoler per vocació
el seu mot: en La Pera.

Li agradava la sang,
ben fresca i ben nova,
per ferides brollant,
i embrutint la roba.

Se sentien cridar,
a les víctimes boges,
per la por i el dolor,
pietat, pietat!

"No em mateu,
jo tinc dos fills i una esposa.
us daré tot mon diner
però no em claveu eixa daga.

No em mateu,
us demano per ma mare.
Reseu l'últim Crec en Déu.
Pietat, pietat!"

I poc a poc,
va clavant-li punyalades,
el seu mot era en La Pera,
bandoler per vocació.

L'endemà,
davant la Verge del Carme
hi ha un home que està pregant
i a dos ciris encén la flama.

I així,
per camins i muntanyes
se senten els forts crits
de la gent que en La Pera mata.

"No em mateu,
jo tinc dos fills i una esposa.
us daré tot mon diner
però no em claveu eixa daga.

No em mateu,
us demano per ma mare.
Reseu l'últim Crec en Déu.
Pietat, pietat!"

I altre cop,
la verge té una pregària,
i per l'ànima d'un mort,
dos ciris ja tenen flama.

Però en Joan Serra,
avui ja no ha tingut sort;
dos soldats l'han agafat,
i ara està entre barrots.

I tothom de bon matí,
veu la força preparada;
en La Pera fa un crit:
és l'última pregària:

"Quan Jo sigui ben mort
i penjat de l'alta força
i defalleixi mon cor
i m'aneu a posar a la fossa.
que algú resi una pregària
davant de la verge del Carme
i que dos ciris tinguin flama.

Ningú ho va fer.

Lluís Llach

Acords:
La m, Mi, Do, Fa, Re m, Mi 7.